

Uchwała z dnia 7 lipca 1995 r.
II UZP 10/95

Przewodniczący SSN: Teresa Romer, Sędziowie SN: Janusz Łętowski
(sprawozdawca), Maria Mańkowska,

Sąd Najwyższy, przy udziale prokuratora Jana Szewczyka, po rozpoznaniu sprawy z wniosku Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej-Spółki z o.o. w Ł. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Ł. o ustalenie nieistnienia obowiązku zwrotu wypłaconych zasiłków chorobowych, po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym dnia 7 lipca 1995 r. zagadnienia prawnego przekazanego przez Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie postanowieniem z dnia 13 marca 1995 r. [...] do rozstrzygnięcia w trybie art. 391 k.p.c.

Czy spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, w której wszystkie udziały stanowią własność Gminy należy traktować jako uspołeczniony zakład pracy w rozumieniu § 19 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 1983 r. w sprawie zasad obliczania zasiłków z ubezpieczenia społecznego oraz pokrywania wydatków na te zasiłki (Dz. U. Nr 33 z 1983 r., poz. 157 z późn. zm.)?

p o d j ą ł następującą uchwałę:

Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, w której wszystkie udziały stanowią własność gminy, nie jest uspołecznionym zakładem pracy w rozumieniu § 19 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 1983 r. w sprawie zasad obliczania zasiłków z ubezpieczenia społecznego oraz pokrywania wydatków na te zasiłki (Dz. U. Nr 33 poz. 157 ze zm.).

U z a s a d n i e n i e

Sąd Apelacyjny w Lublinie postanowieniem z dnia 13 marca 1995 r. [...] zwrócił się do Sądu Najwyższego z wnioskiem o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego o treści podanej wyżej.

Zagadnienie powstało na tle następującego stanu faktycznego: Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w Ł. uznał, że przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej - Spółka z o.o. w Ł. jest uspołecznionym zakładem pracy i obciążył tę spółkę kwotą 494.392.400 zł z tytułu wypłaty zasiłków chorobowych ze środków Zakładu. Przedsiębiorstwo powyższe powstało w dniu 28 kwietnia 1992 r. na skutek przekształceń własnościowych, a wszystkie udziały w Spółce stanowią własność Gminy Ł.

Przepis § 19 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 czerwca 1983 r. w sprawie zasad obliczania zasiłków z ubezpieczenia społecznego oraz pokrywania wydatków na te zasiłki (Dz. U. Nr 33, poz. 157 ze zm.), reguluje kwestię pokrywania przez uspołecznione zakłady pracy wydatków na zasiłki chorobowe dla swych pracowników ze środków przeznaczonych na wynagrodzenia. W innych zakładach pracy

wydatki te pokrywane są z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Rozstrzygnięcie zagadnienia, czy spółka z o.o., której wszystkie udziały są własnością Gminy jest lub nie jest uspołecznionym zakładem pracy spowoduje w konsekwencji decyzję o tym, z jakich funduszy pokryć należy - w takim wypadku - koszty zasiłków chorobowych w odniesieniu do jej pracowników.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ustawa z dnia 10 maja 1990 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 32, poz. 192 ze zm.), nałożyła w art.8 ust. 2 na rady gmin obowiązek dokonania wyboru formy organizacyjno-prawnej, w której ma być prowadzona działalność gospodarcza wykonywana dotychczas przez przedsiębiorstwa państwowe.

Jako jedną z najczęściej przyjmowanych form organizacyjno-prawnych przekształconych przedsiębiorstw użyteczności publicznej, gminy zaczęły stosować formę spółki prawa handlowego, w której występowały jako jedyny wspólnik. Wnosiły także do nich niezbędne do prowadzenia działalności mienie, będące wydzieloną częścią własności komunalnej danej gminy.

W rezultacie, spółki jako odrębne od gminy osoby prawne, stały się właścicielami tego mienia ze wszystkimi tego prawnymi następstwami. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął wstępnie w zakresie obciążania zakładów pracy kosztami zasiłków praktykę odwoływania się do prawa podatkowego; jeśli zakład pracy opłacał podatek jako jednostka gospodarki uspołecznionej to w tenże sposób był traktowany w sferze ubezpieczeń. Jednakże z dniem 5 lipca 1993 r. weszła w życie ustawa z 8 stycznia 1993 r. o podatku od dochodów i usług oraz o podatku akcyzowym (Dz. U. Nr 11, poz.50), która m.in. wyeliminowała z prawa podatkowego pojęcie "uspołecznionego zakładu pracy".

Rozwiązania problemu należy zatem szukać na innej drodze. Zgodnie z ustalonym orzecznictwem SN (uchwała z dnia 30 czerwca 1994r., II UZP 15/94, OSNAPiUS 1994 z. 8 poz. 131, a także uchwała z dnia 6 grudnia 1994 r., II PZP 5/94) pojęcie "własności społecznej" przestało obecnie funkcjonować w sferze polskiego prawa cywilnego. Pojawiły się nowe kategorie pojęciowe: własność państwowa, własność komunalna i własność osobista. Powołane wyżej orzecznictwo SN konsekwentnie stoi na stanowisku, iż uspołecznionym zakładem pracy jest tego rodzaju spółka, w której co najmniej 50% majątku stanowi własność państwową lub państwowych jednostek organizacyjnych. Należy stwierdzić, iż w świetle utrzymanych w mocy przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (art. 7) oraz przepisów art. 70 ust. 3 Ustawy Konstytucyjnej z dnia 17 października 1992 r. (Dz. U. Nr 84, poz. 426 ze zm.) a także art. 44¹ kodeksu cywilnego wprowadzonego przez art. 1 pkt 10 ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy - kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321), własność komunalna stanowi odrębną od własności państwowej formę własności i nie może być z nią identyfikowana. Skoro tak, to również spółka z o.o., w której wszystkie udziały stanowią własność gminy, a przeto własność komunalna, nie może być w świetle wyżej powołanych przepisów identyfikowana z uspołecznionym zakładem pracy.

Biorąc te okoliczności pod uwagę Sąd Najwyższy podjął uchwałę o treści jak w sentencji.

=====